

חכמינו בדורתיך

גליין ק • שנה ג'

פרשת תצא
תשפ"ו לפ"קהוצאה לאור
חידושי תורה
של בעלי בתים
העושים תורתם
קבע ומלאכתם
עראי

מדור תורתם קבע

שויתי ה' לנגדי תמיד
הוא כלי זין לכבוש היצה"ר

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך
ושבית שבי (דברים כא, י).

יש לרמז בפסוק דרך בהירה כיצד יוכל האדם לנצח במלחמת יצרו. דוד המלך ע"ה אומר 'שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט' (תהלים טז, ח). והרמ"א פתח בזה את הגהותיו לשולחן ערוך: שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים (אורח חיים סימן א סעיף א). כאשר האדם חי בהכרה שהבורא יתברך עומד עליו ורואה במעשיו, שוב אין היצר מוצא לפניו פתח בנקל.

מסופר על ק"ז הרה"ק רבי יעקב קאפל חסיד זי"ע (יודה"ל ט"ז אלול) מתלמידי מרן הבעל שם טוב זי"ע ואביו של הרה"ק בעל אהבת שלום מקאסוב זי"ע, שהתפרנס ממסחר והיה יוצא לשווקים. גם בתוך טרדת המשא ומתן היה מעביר ידיו על עיניו ואומר: שויתי ה' לנגדי תמיד. עד שאפילו סוחר השוק כינהו דער שוית'לינק (כתר מלכות – תולדות הרה"ק בעל אהבת שלום מקאסוב, עמ' כג; וראה זכרון לראשונים, תולדות רבי יעקב קאפל חסיד).

ולדרכו הקדושה אפשר לפרש בדרך רמז: כי תצא למלחמה על אויבך – כאשר האדם יוצא לערוך מלחמה עם אויבו הפנימי; ונתנו ה' אלקיך בידך – אם רצונו שהקב"ה ימסור את היצר בידו, ושבית שבי – תיבת 'ושבית' רומזת ל'שויתי', כי הדרך לכבוש את יצרו הוא שיקיים תמיד 'שויתי ה' לנגדי'.

(הרה"ח ר' חיים אלי צוויבל הי"ו)

- המשך בעמוד ב' <

מבוא: בשער התורה

שוותפות יששכר זבולון
חלק ב'

בשבוע העבר התחלנו במאמר אודות שותפות יששכר זבולון, שבשוע"ע נפסק להלכה שמי שאין לו היכולת ללמוד ומחזיק ת"ח מנכסיו שיוכל ללמוד, הרי זה נחשב כאילו הוא בעצמו למד תורה, וכיון שנתארכה היריעה יותר מדי השארנו החלק הב' מהמאמר לשבוע זה, אך טרם כל שיח נזכיר דברי האוה"ק בפרשתן שמפליג בענין לימוד התורה, ומוכיח אותן האנשים ה'מוציאין שם רע' על התורה שמי שלומד תורה אין לו פרנסה, והא לך מקצת לשון קדשו, כי יקח איש אשה וגו', דברה תורה כנגד בני אדם, גם בני איש אשר חוזרים פניהם מן התורה, כאומרים כי היום קצר למה שצריך להשתדל על המחיה, ועליהם אמר הכתוב כי יקח איש אשה, זאת התורה המאורסה, ובא אליה שכבר זרח עליהם אורה של תורה בהר סיני וקבלו הלוחות, ושנאה, פירוש שאין לבם חפץ לתת לה עונתה כמשפט, וכשנא מוכיח לדבר אליו למה תמאס אשת נעורים, משיב כי אין התורה זנה ומפרנסת והוא צריך למחיה, גם אינו רואה סימן ברכה מאמצעות לימודה, הגם כי יעסוק בה, אין נפתחין לו שערי פרנסה טובה וכו', מודיע הכתוב כי הקדוש ברוך הוא שהוא הנקרא אבי הנערה וכנסת ישראל יתבעו עלבונה של תורה לפני בית דין הגדול וכו' והיו הדברים ברורים כשמלה

כמה מעלות וחוזק התורה, שתחילת כל דבר כל העולם כולו בה נברא, בשבילה נברא, ובה מתקיים, וכל טובה הצפונה לעולם הבא ואוצרות החיים והטוב נקנים בה עיי"ש בלשון קדשו מלהבות אש אריכות בענין זה.

והיוצא מדבריו הק' כי אדרבה על ידי לימוד התורה נשפעין כל ההשפעות טובות, וענין זה גופא יש לראות משותפות יששכר זבולון, דכאמור כתב הרמ"א שהזבולון 'חלוק עמו בשכר' עם היששכר, ובמושכל ראשון נראה שהלומד תורה יפסיד מחצית שכרו מחמת השותפות כי עליו לחלוק עם המחזיקו ומפרנסו, אבל כבר כתבו רבותינו דאין הדבר כן, שכן כתב החיד"א בספרו ראש דוד בשם האוה"ק פ' תשא (ד"ה זה יתנו) שכתב שכל אחד מקבל שכר שלם כי שקל הקודש כפול ונמצא כל אחד בידו שקל שלם, וכן כתב ההפלאה בפתחת ספרו (אות מג) ומבאר על פי מה שאמרו ז"ל (שבת קכב). נר לאחד נר למאה ואין הקב"ה מקפח שכרן של אלו המסייעין והתומכים בלומדי תורה.

אך מצינו בענין זה דעות הפוכות, דבספה"ק בני יששכר (סיון מאמר ח' אות ו') כתב וזל"ק, כיון דהשכר הוא רוחני וקיי"ל אינו נעתק ממקום למקום רק מתרבה כידוע, והנה השכר המתוקן לתלמיד חכם הוא במקום המיועד לו וכו', והנה נותן ואינו חסר, והוא כמדליק מנר לנר והראשון אינו חסר,

- המשך בעמוד ב' <

השפעת היראה הנשפע מלימוד התורה

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך וגו'.

כתבו בספרים הקדושים (ראה דגל מחנה אפרים, זרע קודש, ועוד) מעק"ה עה"כ בגימטריא ירא"ה.

ולענ"ד נראה להוסיף בזה, דזה שאמר לגגך, ומסיים ולא תשים דמים בביתך, דהנה כתב בספה"ק באר מים חיים (פ' ואתחנן) עה"פ (דברים ו, כד) ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' אלוהינו לטוב לנו כל הימים וגו', דידוע דשורש הדינים הם ממצות לא תעשין, ושורש החסדים הם ממצות עשין, ואופן המתקת הדינים הוא על ידי מדת היראה, דכשאנו פורשים משערי איסור מפני מורא ה', ומתדבקים בו יתברך בשערי היתר, בזה נמתקה מדת הדין ומתגברת הרחמים. וזהו שאמר ליראה את ה' אלוהינו לטוב לנו, לנ"ו בגימטריא אלה"ם, אשר מורה על מדת הדין, ועל ידי היראה נמתקה יראת הדין ע"כ עיי"ש.

ובספה"ק דברי שלמה (פ' בשלח ע' שע"ג) מפרש בזה מאמר הכתוב **"בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"**, ופירש"י, בזכות שהם עתידים לקבל התורה על ההר הזה יזכו לצאת ממצרים. והכוונה בזה, דהנה לפי דברי הבאר מים חיים הנ"ל הרי על ידי היראה נמתקת יראת הדין ונעשים רחמים, והנה בצאת ישראל ממצרים כשהגיעו אל הים היתנה מדת הדין מתוחה עליהם, והיו שר של מצרים והס"מ מקטרגים עליהם שאינם ראויים לנס, ובאותה שעה הוצרכו להמתיק מדת הדין. והעצה להמתיק הדינים היא ליראה את ד' כנ"ל. אמנם מאחר שבאו בני ישראל ממצרים ערות הארץ, ובמשך זמן רב היו עירום וער' מן המצות מקוצר רוח ומעבודה קשה, לכן לא השיגו עדיין מדת היראה. אמנם הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו צירף להם זכוח היראה אשר הם עתידים להשיג במעמד הנבחר במתן תורה, כאשר ישמעו קול אלקים חיים מדבר אליהם מתוך האש, וכאמור דבשעת קבלת התורה עלו ונתעלו למדרגה נשגבה של יראה עילאה, ויראה זו אשר עתידים להשיג במתן מורה, היא שעמדה להם להמתיק מדת הדין שהיתה מתוחה עליהם.

זה שאמר הקב"ה למשה רבינו, **"בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"**, ופירש"י דבזכות שהם עתידים לקבל התורה על ההר הזה זוכים לצאת ממצרים. והכוונה, דבשביל היראה אשר עתידים להשיג בשעת קבלת התורה, יזכו להמתיק מדת הדין ולצאת ממצרים עכ"ל עיי"ש.

והנה בספה"ק אמרי יוסף (פרשתינו) כתב דתיבת לגגך רומז לתורה, כי גג"ך גימטריא הוי" ב"ה, וכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה. ולפי זה י"ל ברמז הכתוב, כי תבנה וגו' ועשית מעק"ה לגגך, שהיראה, גימטריא מעק"ה, תבא מהתורה שמרומז בגגך, ואז באמת יהא המתקת הדינים, ולא תשים דמים בביתך וגו', כי מדת הדין יומתק על ידי היראה שבאה מתוך קבלת התורה כנ"ל.

(הרה"ג ר' שמחה אברהם קארניר שליט"א)

וכן נ"ל בנידון זבולון ויששכר וכיוצא בהם שהמסייע לתלמיד חכם לבצע את מעשהו נוטל מחצית שכרו והתלמיד חכם אינו חסר כלום עיי"ש עוד, והיינו שהתלמיד חכם אף שהשתתף עם הזבולון מכל מקום אינו חסר כלום דהוה כמדליק מנר לנר, אבל הזבולון מקבל רק מחצית השכר כדין שותף המקבל החצי.

אמנם רביה"ק ז"ע בספר דברי יואל פ' ויחי (ע' תקכ"ח והלאה) יש לו אריכות הדברים בענין זה אם הזבולון עדיף או היששכר עדיף, שמביא משו"ת בית שלמה שכתב בזה מימרות חלוקות בדברי חכמינו ז"ל, ורבינו ז"ל"ע כתב ליישב הדברים, וא' מהמהלכים (שם ע' תקמ"ה) שלענין השכר עולם הזה הוא הזבולון קודם להיששכר ולענין שכר עוה"ב היששכר קודם עיי"ש באריכות נפלא.

אך זה ברור למעלה מכל ספק כי גדול שכר המחזיק לומדי תורה עד אין ערוך, כמו שדרשו ז"ל עה"פ עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו דקאי על מחזיקי תורה, ובספה"ק ישמח משה על נ"ך כתב בההקדמה וז"ל, לזכרון, בליל מוצש"ק אחר חצות הלילה אור ליום א' ואתחנן ה' לחודש מנחם אב תקמ"ג לפ"ק בנפול תרדימה על אנשים ראיתי בחלום את חותני מו"ה ניסן ז"ל, אמרתי לו מאחר ששוב אין מענישין אותך שאתה הולך בחירות מה אתה עושה כאן, והשיב לי בשפה רפה (איוב א ז) משוט בארץ ומתהלך בה, אז אמרתי לו למה לא תגיד לי, ואם אתה צריך לדבר הלא אדם חי אנכי ויכולני לתקן קצת בעזרת הבור"ת, ואמר לי ראוי לך להבין, והבנתי מדבריו ששוב אין עונשין אך ורק שאל מנוחתו ולמקומו לא הגיע, ואמרתי לו האם חשבו למר בתוך הזכויות מה שגדל אותי ונשא אותי כאומן את היונק, ואימץ בכל כוחו שיביאנו לתלמוד תורה, ואמר לי כלל לא, ותמהתי מאוד מה זה, ואמר לי אמת שיש זכויות שלי עדיין צוררים בשקים, אוצרות והון רב, ולא ידעתי עדיין הם, ועדיין לא לקחו אותם כלל לחשוב כמה שכר מגיע לי עליהם, ודבר זה הוא עגמת נפש יותר גדול, שהמתים מקנאים אותי ואומרים לי שאני עושר גדול, ואין כל מאומה בידי, ועוד דברתי עמו דברים הרבה אשר לא ניתנו לכתוב עכ"ל.

והנה מקור הדברים לכנות שותפות זו בשם 'יששכר זבולון' הוא פשוט ממה שלמדו ז"ל ממקראי קודש בפ' ברכה שמח זבולון בצאתך ויששכר באהלך, ופירש"י זבולון ויששכר עשו שותפות, זבולון לחוף ימים ישכון ויוצא לפרקמטיא בספינות ומשתכר ונותן לתוך פיו של יששכר, והם יושבים ועוסקים בתורה, לפיכך הקדים זבולון ליששכר שתורתו של יששכר ע"י זבולון היתה ע"כ. אך אכתי טעמא בעי מדוע נבחר דוקא שבט זבולון להיות המחזיקי תורה, וכתב החתם סופר (פ' ברכה שם) וז"ל, וטעם שהיה זה לזבולון עם יששכר יותר משארי שבטים, משום שה' לכולם שדות וכרמים והיה די להם בעסק ניסן ותשרי ועסקו בתורה שארית השנה כדאמר רבא לרבנן [בברכות לה:], משא"כ זבולון שה' עוסק בפרקמטיא לחוף ימים לא היה לו פנאי כלל ללמוד על כן ניתן לו חלק עם יששכר, ומשו"ה ה' מתרעם על מידותיו [כמגילה ו:], שדות וכרמים עדיפא, שיעסוק הוא בתורה עכ"ל.

ונהוג בין כמה שותפי יששכר זבולון לערוך 'שטר הסכם' כדת וכדין, הגם שכתבו הפוסקים שאין צורך לזה, ונשתמרו כמה שטרי 'יששכר זבולון' במשך השנים, א' מהן הוא השטר שנעשה עם הגאון האדיר ר' ישראל יעקב פישער זצ"ל ראב"ד עדה החרדית עוד בהיותו בימי בחורו שכתב שם בין היתר: אנחנו הח"מ דהיינו מצד א' הר' גרשון ב"ר ארי' יהודה הלוי לוינ"ג ומצד שני הבחור החתן ישראל יעקב ב"ר אהרן פישר נ"י, עשינו קשר בינינו באופנים המבוארים להלן, א', הר' גרשון לוינ"ג מתחייב בעזה"ה בל"נ לתמוך תמיכה קבועה בסך שלשה לירות לחודש להבחור ישראל יעקב ב"ר אהרן פישר נ"י שיוכל ללמוד במנוחת הנפש בלי טרדה, באופן שיהיה שותף בלימוד תורתו שיהיה לו ולזוגתו אסתר גיטל נ"ע מחצית זכות בלימוד תורתו וכו', ב', הבחור ישראל יעקב ב"ר אהרן פישר נ"י מתחייב ללמוד תוה"ק עפ"י תנאי המבואר בסעיף א', היינו שהוא נותן מחצית הזכות בלימוד תורתו זאת שילמד הן בישיבה הן בבית הן בביהמ"ד פרטי והן בחיבוריו שהנ"ל יחבר אותם על חידושי תורה הק', ג' הבחור ר' ישראל יעקב ב"ר אהרן פישר נ"י מתחייב ללמוד בל"נ בשקידה בינונית רגילה כפי כחו, ושילמוד חצי שעה בערך שו"ע או"ח בכל יום, ד' זמן החוזה הוא עד זמן חתונתו וגם אחר חתונתו במשך חמשה שנים וכו', ובאו על החתום ב' הצדדים.

וְהִדְרִיתָ פָּנֶי זָלוֹן

לכבוד מערכת הגליון הנכבד **חלקינו בתורתך**, העושים ומעשים להגדיל תורה ולהאדירה, ה' עליהם יחיו.

אחדשה"ט כראוי.

נהניתי מאד לקרוא בגליונות פרשת ואתחנן ופרשת עקב את זכרונותיו הנפלאים של ידידי הרה"ח ר' **אברהם ישעי' קליין הי"ו**, אשר העלה עלי גליון שמותיהם וזכרונם של בעלי בתים מופלגים וזקני הדור הקודם, אשר עם היותם עוסקים על המחיה ועל הכלכלה, קבעו עתים לתורה ושקדו על דלתותיה בהתמדה נפלאה. הדברים עוררו בקרבי זכרונות יקרים מימים מקדם, ואמרתי אענה אף אני חלקי, להוסיף נופך משלי ולרשום מקצת מן הדמויות המאירות שזכיתי לראות בבית המדרש "עטרת זקנים" בקרית יואל, מקום אשר היה בשעתו תל תלפיות לזקני החסידים ואנשי מעשה.

בית המדרש "עטרת זקנים" היה בית מדרש מיוחד במינו. אי אפשר היה להיכנס בשעריו ולא לצאת משם מלא רגש והתעוררות. עצם המחזה, לראות כמה מגינים של יהודים זקנים וחשובים, ובתוכם תלמידי חכמים מופלגים, יושבים בצוותא חדא ועוסקים בתורה ובעבודה בנעימות ובחיות דקדושה, היה עושה רושם כביר על כל מי שזכה לראותו. היה זה מחזה שהחיה את הלב, והעיד כמאה עדים כי גם לעת זקנה ושיבה אפשר לעבוד את השי"ת ברעננות, ולקיים בעצמו "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו".

מן הראוי להעלות על נס את שמותיהם של זקני החסידים ופארי בית המדרש, אשר האירו את הפינה היקרה הזאת בקרית יואל. בראשם **הגה"צ המפורסם אב"ד וואזידיסלאוו זצ"ל**, אשר היה בא בחדשי הקיץ לשהות בקרית יואל, ובאותם ימים היה הוא נזר תפארתו של בית המדרש. כן זכה בית המדרש להתעטר כמה פעמים בחדשי הקיץ בהופעתו של **הגה"צ מהעלמעץ זצ"ל**, בעל טהרת יום טוב, אשר האציל מהודו על כל יושבי בית המדרש; הרה"צ **רבי שלום דוב טענענבוים ממילדוי זצ"ל**; והגאון **הצדיק רבי ברוך מיללער זצ"ל**, ראש הכוללים בקרית יואל.

עוד עולים על זכרונם שמותיהם של הר"ר **אליעזר ליימזידער ז"ל**, שו"ב ומוהל מומחה, מייסד בית המדרש וגבאו הנאמן; הרה"ח **הישיש ר' אהרן הכהן שעהנברוין ז"ל**; הרבני **הישיש ר' מרדכי פריעדמאן ז"ל**, אשר היה עובר לפני התיבה בקביעות בימים הנוראים; והרב **החסיד ר' ישראל חיים ברוין ז"ל**, הבעל קורא ושליח הציבור לתפלת מוסף בימים הנוראים.

כן יזכרו לטובה הר"ר **שמעון גאלדבערגער ז"ל**, אשר למד שם עם תלמידים; הר"ר **גדלי' שטיינמעץ ז"ל**, מגיד שיעור בבית המדרש; הר"ר **יודל צימערמאן ז"ל**, מגיד שיעור בבית המדרש; והחברותא הנכבדה, הר"ר **ברוך בענדיט פיינערוערקער ז"ל**, הר"ר **נטע ברייער ז"ל**.

ועוד זכורים לטובה - ואין מוקדם ומאוחר בדברים אלו, כי כולם נכתבים כפי העולה עתה על הזכרון - הר"ר **יודא לייב הלוי ווייס ז"ל**; הר"ר **נתנאל פארקאש ז"ל**; הר"ר **אברהם יצחק זיכערמאן ז"ל**; הר"ר **אשר לעמיל לאנדא ז"ל**; הר"ר **אברהם פריעדמאן ז"ל**; הרה"ח ר' **אליעזר חיים טייטלבוים ע"ה**; הר"ר **אלי' שטיינבערגער ז"ל**, בעל מחבר ספר נצח קדושים; מו"ה **ברוך יוסף גאנדעל ע"ה**; מו"ה **בערל האלפערט ע"ה**; מו"ה **בערל לאנדא ז"ל**; והר"ר **דוד מרדכי מייזעלס ע"ה**.

עוד הנני נזכר הר"ר **דוד יעקב פעדער ע"ה**; הר"ר **דוד יודא מאנדעל ע"ה**; הרה"ח ר' **הערשל העניג ע"ה**, בן הגה"צ **משארמאש זצ"ל**; הר"ר **חיים יקותיאל יאקאבאוויטש ע"ה**; הר"ר **חיים הערש יאקאבאוויטש ז"ל**; מו"ה **יצחק לעווי ז"ל**; מו"ה **יצחק גלאנץ ע"ה**; הר"ר **יושע מאנדעל ע"ה**; הר"ר **יוסף הערש גאלדשטיין ע"ה**; והרה"ח ר' **יצחק נאה ע"ה**.

וכן הר"ר **ליפא פארקאש ע"ה**; הר"ר **ליפא היימאן ע"ה**; הר"ר **ליפא בראך ע"ה**; הר"ר **מענדל גרשון פעלדמאן ע"ה**, אשר שימש את בית המדרש בנאמנות; הר"ר **מרדכי סאלינסקי ז"ל**; הר"ר **מרדכי שפיצער ז"ל**; הר"ר **משה פילאפף ז"ל**; הרה"ג ר'

- המשך מנענוד ב' <

ויש להאריך עוד הרבה בכמה ענינים בשותפות יששכר זבולון, וכבר נתחברו על זה **חיבורים שלמים** מלאים מזן אל זן בכל מה שיש לדון בו, הגאון ר' **אפרים זלמן שטערנבוך שליט"א בנו של מרן פוסק הדור הגר"מ שליט"א** כבר חיבר ספר נפלא על ענין זה לפני שלשים שנה, ומביאין מהחיד"א בספר כסא רחמים שמביא בשם אלדד הדני שמצות החזקת התורה שאמר יעקב אבינו ע"ה לבנו זבולון לעשותו בשמחה, **דעדיין עושיין אותה שני השבטים בשמחה עד היום הזה**, דבני יששכר עוסקין בתורה ובני זבולון מספיקין מזונותיהם.

ובספר **יוסף אומץ** (לרבינו יוסף יוזפא האן נירלינגן זצ"ל, שהיה ראש לדיינים בפראנקפורט בתקופת השל"ה הק') כתב וז"ל, **וכדי שלא תהיה כמסופק מלהאמין כי יוסף שיחלק הקב"ה שכרו ליראיו על פי תנאי בני אדם** אשר באמת הוא פלאי, לכן ראיתי להלהיב את לבבך במה שכתוב בדרשות אבן שועיב (פ' במדבר ד"ה שמעתי) וז"ל, שמעתי מרבותי שהיה מעשה בדורות שעברו בשנים שהסכימו שיעסוק האחד בתורה והשני בפרקמטיא ושיחלקו בכאן ובעולם הבא, וכשנפטר החכם בכה עליו חבירו, כלומר זכור מה שהסכמנו, והעידו שראו למת ששחק ממנו והרכין בראשו להודות על הענין, ואין להרחיק זה בחסידים שבמיתתן קרויין חיים עכ"ל.

אלא דחידוש מצינו בדברי החתם סופר פ' בהר שאף שהמחזיק תורה יש לו חלק כחלק עם הלומד תורה, אין זה אלא בחלק הלימוד התורה, אבל מה שהת"ח סובל ולומד תורה מתוך הדחק, כזה אין להזבולון חלק עמו, וזה לשון קדשו (בהר"ה כה) וערי הלוים בתי ערי אחוזתם גאולת עולם תהיה ללוים, ר"ל הלוים הם ת"ח הדבקים בה' וכו', ואשר יגאל מן הלוים הם מחזיקי לומדי תורה, ויצא ממכר בית ועיר אחוזתו ביובל, ביום השבועות יהי' לו חלק עם ת"ח שיהי' עירו הוא גופו יוצא ממדרגה שהוא בה למדרגה, והטעם שיזכה כ"כ כי בתי ערי הלוים היינו בתי המדרש של ת"ח היא אחזתם של אותם המחזיקים הנזכרים בתוך בני ישראל, ואמר עוד ושדה מגרש עריהם לא ימכר כי אחזת עולם היא להם, אמר אעפ"י שהמחזיקים יחלקו עם הת"ח בתורתו מ"מ במה שסובל גלות וגירושין מעיר לעיר ללמוד תורה, זה שכר הגירושין יהי' לו לבדו ואין לזר עמו, וזהו מגרש הלוים במה שהתלמידים מגורשים וגולים מאונא לאונא זה לא ימכר, כי אחזת עולם היא להם לבדם ולא יבוא אחר ביניהם עכ"ל.

ובספר הדעה והדבור להגאון ר' **זלמן סורוצקין זצ"ל** מספר מה דהוה עם חמיו הגאון ר' **אליעזר גארדאן זצ"ל** מטעלז' שבימי נעוריו היה סמוך על שלחן חותנו הרה"ג **הצדיק ר' אברהם יצחק נאוויאזער זצ"ל**, וכבר נולדו לו בנים ובנות ומצבו של חמיו היה דחוק, ואז הביאו להג"ר אליעזר כתב רבנות מאיזה קהילה, אבל חותנו לא רצה שיקבל הרבנות שסרב להפרד ממנו, ואשתו גערה בו הלא מזונותינו מצומצמות ועד מתי תחזיק אותו על שלחןך, ענה לה ואמר איני יודע מי מחזיק את מי, אם אנחנו מחזיקים אותו באכילה שתי' לינה, או הוא מחזיק אותנו בתורתו. אבל אחר תקופה כשהביאו לו עוד כתב רבנות מעיר סלאבאדקא, אז לא היה יכול עוד לסרב והוכרח לשמוע בקול אשתו והרשה לחתנו לצאת מביתו לקבל עליו הרבנות, אבל בהיום שהיה נועד ליציאת חתנו מביתו, כשהגיע ר' אברהם יצחק הביתה אחר תפלת שחרית עם הטלית ותפילין תחת זרועו, כאשר דרכה רגלו על מפתן ביתו, נפל מלא קומתו ומת

הוא מוסיף והוא מפרק

– המשך מעמוד ג' >

משה עמרם גראד ז"ל, אשר היה הבוחן בתלמוד תורה; הרה"ג ר' מאיר מאשקאוויטש ז"ל, מגיד שיעור בישיבת עצי חיים; והרה"ח ר' מרדכי הירש ז"ל.

ולצדם ישבו עוד הרה"ר משה דרעזדנער ז"ל, שו"ב באנטווערפן; הרה"ר מרדכי לייב טירנויער ז"ל; הרה"ר מיכל'ע בראך ז"ל; הרה"ר פישל סופר ע"ה; הרה"ר שלמה זלמן רעזמאוויטש ע"ה; הרה"ר שלמה יעקב ווייס ע"ה; הרה"ח ר' שאלתיאל ווייס ע"ה; הרה"ר שמואל זילבערשטיין ע"ה; הרה"ר שמואל בוקסבוים ע"ה, בן הגה"צ מגאלאנטא זצ"ל; הרה"ר שלמה שניצער הי"ו; הרה"ר שלמה בראך ע"ה; והרה"ר שלום וויינבערגער ז"ל.

כל אלה, איש איש לפי דרכו ומעלתו, חברו יחדיו לצורה אחת של בית מדרש שהיה מלא תורה, תפלה ויראת שמים. מהם שהרביצו תורה ברבים, מהם שעברו לפני התיבה, מהם ששימשו את הציבור באמונה, ומהם שישבו בקרן זווית ושקדו על תלמודם בהצנע לכת; הצד השווה שבהם, שבמשך כל שנות חייהם נשאר בית המדרש ביתם האמיתי, והתורה הקדושה היתה משוש לבם וחלקם בחיים.

דומני כי עצם הזכרת שמותיהם יש בה משום תועלת וחזוק לבני דורנו. מי שראה את אותם זקנים יושבים על מקומם הקבוע, גמרא או ספר בידם, מתוך נעימות ומתיקות, למד מהם יותר מהרבה דברי מוסר. הם הראו בחייהם כי אין שיעור ואין קצבה לעלייתו של יהודי בתורה ובעבודה, וכי גם לאחר שנות עמל רבות, ואף לעת זקנה ושיבה, אפשר להוסיף אומץ ולהתחיל בכל יום מחדש.

יהיו הדברים לזכרון עולם לאותם זקנים וחסידים, אשר רובם כבר הלכו למנוחתם, וזכות תורתם ותפלתם תגן עלינו. ויהא רעוא שנזכה ללכת באורחותיהם, להתחזק בעסק התורה בכל עת ובכל מצב, ולהנחיל דרך קדושה זו לבנינו אחרינו, עדי נזכה במהרה לביאת גואל צדק בב"א.

בברכת התורה,

שמואל שלמה טעללער

קול התורה והתפילה הנשמע בבית הוא היסוד להעמדת דורות ישרים ומבורכים

כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו', כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו', איננו שומע בקול אביו ובקול אמו (דברים כא, יח).

אמר הרה"ק רבי שלמה שפירא ממונקאטש, בעל שם שלמה זי"ע, יש להתבונן, כיצד יתכן שיגדל בבית ישראל בן סורר ומורה; והתשובה לכך רמוזה בהמשך הכתוב: איננו שומע בקול אביו ובקול אמו. אין הכוונה רק שאינו מקבל את דבריהם, אלא שלא זכה לשמוע בביתו את קול אביו כשהוא עוסק בתורה, ואת קול אמו כשהיא שופכת שיח באמירת פרקי תהלים. כאשר קולות קדושים אלו אינם נשמעים בבית, עלול הילד, חלילה, לגדול בלא ההשפעה הטובה השומרת עליו ומדריכתו בדרך הישר.

ומדה טובה מרובה. מכאן הוראה יקרה לכל אב ואם בישראל, אף מי שקובע עתים מרובות לתורה בבית המדרש, ראוי שיקבע לעצמו גם זמן מסוים ללמוד תורה בביתו, בקול הנשמע לבני הבית; ואף האם תשמיע בבית את קול תפילתה ואמירת תהלים. הקולות הללו נחקקים בלבבות הילדים הרכים, ומניחים בהם יסודות איתנים של אמונה, יראת שמים ואהבת התורה.

וכעין זה מצינו אצל רבי יהושע בן חנניה, שרבן יוחנן בן זכאי שיבחו ואמר עליו: אשרי יולדו (אבות ב, ח). וביארו בירושלמי, שאמו היתה מוליכה את עריסתו לבית המדרש כדי שידבקו אזניו בדברי תורה (ירושלמי יבמות א, 1). הרי לנו כי מה ששומע הילד בעודו רך בשנים נחרת בקרבו ועומד לו לכל ימי חייו.

(הרה"ג ר' נפתלי גראס שליט"א – מוצ"ש פ' שלח דהאי שעתא יודה"ל של בעל שם משלמה זי"ע)

מבוא: בשער התורה

– המשך מעמוד ג' <

ל"ע. ואשתו הרבנית הצדיקת הספידה אותו ואמרה אנכי הרגתיך, שאמרת מי יודע מי מחזיק את מי, ועתה אני רואה שאכן הוא החזיק אותנו בזכות תורתו.

ואסיים בעובדא נפלאה ששמעתי מהרה"ח ר' דוד אהרן וויינשטאק הי"ו מה דהוה עם אביו הרה"ח ר' ישראל אלתר ז"ל שפעם א' לקח את הגאון האדיר צדיק תמים ר' יונתן שטייף זצ"ל – יודה"ל ט' אלול שב"ק – עם האויטא שלו, שנתן לו 'היטש' לאורך לי עו. עד לביהמ"ד עדת יראים וויען – שאז עדיין היה לי עו. 'טו וועי' ויכלו ליסע משני הצדדים – ובאמצע הדרך אמר ר' ישראל אלתר להג"ר יונתן הנה יהיה לי חלק בלימוד תורתו של הרב של היום, כי אני מסייע לו להגיע לבית המדרש ללמוד תורה, מחה ר' יונתן ואמר לו מהיכיל תיתי שיהיה לך חלק בלימוד התורה שלי, אמר לו אבל עכ"פ אלו הב' ג' דקות שיוכל הרב ללמוד יותר על ידי שהסעתי אותו יהיה לי בו חלק, ענה לו בלשונו: 'דאס באלאנגען דאך פאר אינען', דהיינו שזה הוא אכן שייך לו שעל ידו התאפשר לו ללמוד ב' ג' דקות יותר. ורואין מזה שאין זה דבר של מה בכך, שלא הסכים לדבריו במה שאמר שיהיה לו חלק בלימוד תורתו, אבל מאידך מה שלא היה יכול ללמוד בלי עזרתו, זה בודאי שייך לו וחלק כחלק יאכל. ובדרך אגב אנו למדין הלכה למעשה שמי שנותן 'היטש' לבן תורה ומאפשר לו ללמוד קצת יותר, שהוא כעין שותפות יששכר זבולון על אלו הדקות שלומד יותר על ידי עזרתו.

בכל אופן למדין מכל זה גודל הענין והזכות בעשיית שותפות יששכר זבולון להחזיק לומדי תורה שיוכלו להתמיד בלימודם בלי דאגת פרנסה, ואכן עדים אנו על ריבוי הכוללים בכל רחבי תבל אשר בצלם חוסים אלפי אברכים הלומדים תורה ברוב התמדה, וכבר אמרו אם אין קמח אין תורה, ובודאי שזכות החזקת התורה יעמוד לכל העוזרים והמסייעים, ונזכה כולנו לכתיבה וחתימה טובה, השנה הבאה עלינו יהיה שנת 'מצא ששון', בשבח ה' את שיבת ציון בב"א.

(הרה"ח ר' אברהם ישעי' קליין הי"ו)



טעל: 845.210.6668 | פקס: 845.314.8486
אימעיל: chelkeiny@gmail.com

צו באקומען דעם גליון יעדע וואך אין אימעיל, שיקט א אימעיל צו: chelkeiny@gmail.com

להכניס דברי תורה בתוך
הגליון ולהערוך והארות:

צו באקומען דעם גליון יעדע וואך אין אימעיל, שיקט א אימעיל צו: chelkeiny@gmail.com

הגליון נערך ע"י מכון קונטרס
מ"ה אברהם ישעי' קליין
מ"ה יואל הכהן מאשקאוויטש
מ"ה משה אברהם לייפער
מ"ה שלמה הערשקאוויטש

חלקינו
בתורתך